

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№12

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 2025-yil, dekabr.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixov o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxanovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirاتبay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Rakhimovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridakhon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

RAQAMLI TRANSFORMATSIYA DAVRIDA TIJORAT BANKLARI LIKVIDLILIK XAVFINI BOSHQARISHI.....	44
Baxromov Nodirjon Muxammadamin o'g'li	
TURIZM XIZMATLAR BOZORI ISTE'MOLCHILARINI SEGMENTLASH USULI ASOSIDA DIVERSIFIKATSIYA KONSEPSIYASINI ISHLAB CHIQISH.....	48
Maxmudova Aziza Pirmamatovna	
"INNOVATSION AGROTEKNOLOGIYALAR VA "YASHIL IQTISODIYOT" TAMOIYILLARI ASOSIDA G'ALLA YETISHTIRISH BARQARORLIGINI BAHOLASH.....	53
Turayeva Gulizahro	
АНАЛИЗ ЦЕНОБРАЗОВАНИЯ НА ЗЕРНОВЫЕ ПРОДУКТЫ ПО ДАННЫМ МАРКЕТИНГОВЫМ ИССЛЕДОВАНИЯМ (НА ПРИМЕРЕ НАМАНГАНСКОЙ ОБЛАСТИ).....	57
Баҳриддинов Жаҳонгирбек Равшанжон ўғли	
KICHIK BIZNES RIVOJINI TA'MINLASHDA BOZOR INFRATUZILMALARINING AHAMIYATI.....	62
G'aniyev Botir Baxtiyorovich, Zakirova Gulnora Mirzaliyevna	
KICHIK SANOAT ZONALARI FAOLIYATINI SAMARALI BOSHQARISH METODOLOGIYASI VA YO'LLARI.....	67
Shodmonqulov Kamoliddin Murodillaevich	
INNOVATION FAOLIYAT XARAJATLARINING BUXGALTERIYA HISOBI VA AUDITINI TAKOMILLASHTIRISH.....	73
Mustafoev Akbar Mustafo o'g'li	
MAHSULOT DIVERSIFIKATSIYASI VA LOGISTIKA XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISH ASOSIDA EKSPORT POTENSIALINI OSHIRISH YO'LLARI.....	78
Maxkamov Ibrayim, Jo'raboyeva Shohida Kamoliddin qizi	
REKLAMA SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA RAQAMLI MARKETING STRATEGIYALARI ROLI.....	83
Abduxalilova Laylo To'xtasinovna, Raxmonqulova Shahrizoda	
SIRKULAR IQTISODIYOTDA YOPIQ SIKL NAZARIYASINING ROLI.....	87
Sodikov Zokir Rustamovich	
YASHIL TEKNOLOGIYALARNI JORIY ETISHDA MOLIYAVIY RAG'BATLAR VA ULARNING NATIJALARI.....	92
Axmadjonova Gulmira Xabibulla qizi	
MAMLAKAT IQTISODIYOTI RIVOJLANISHIDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNING ROLI.....	97
G'aniyev Baydulla Toshmurodovich	
АНАЛИЗ ПОДХОДОВ ЦЕНТРАЛЬНЫХ БАНКОВ К РЕГУЛИРОВАНИЮ ИННОВАЦИОННЫХ БАНКОВСКИХ ПРОДУКТОВ: СРАВНЕНИЕ УЗБЕКИСТАНА И МЕЖДУНАРОДНОЙ ПРАКТИКИ.....	101
Даулетиярова Шахло	
СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ РЫНКА ЦЕННЫХ БУМАГ УЗБЕКИСТАНА.....	109
Кадилова Хадича Тураевна	
XORIY MAMLAKATLARINING IQTISODIYOTNI UGLERODSIZLASHTIRISH STRATEGIYALARI: O'ZBEKISTON UCHUN TAKLIFLAR.....	115
D.X. Pulatov, F.E.Shamsiyev	
O'ZBEKISTONDA ISLOM MOLIYASI: MUAMMOLAR VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI.....	125
Sattorov Ixtiyor Ochilovich, Karimov Shohruh Yo'ldoshali o'g'li	
HISOB SIYOSATI TARKIBIY TUZILISHI MASALALARI.....	133
Botirova Raximaxon Abdujabbarovna	
QURILISHDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNING MOLIYAVIY TAHLILI.....	136
Musayeva Shoirazimovna	

KICHIK SANOAT ZONALARINI RIVOJLANTIRISH ORQALI AHOLI TURMUSH FAROVONLIGINI OSHIRISH.....	144
Axmedov Oybek Turgunpulatovich	
O'ZBEKISTON SUG'URTA BOZORI PORTFELI TAHLILI.....	149
Madraximov Ilxom Kamilovich	
FOYDA SOLIG'INING O'ZIGA XOS MUAMMOLI JIHATLARI.....	154
Zaripov Xusan Baxodirovich	
AGRAR SEKTORNI INNOVATSION MODERNIZATSIYA QILISHDA INVESTITSIYA OQIMLARINI BOSHQARISH MODELLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	159
Xamrayev Quvvat Iskandarovich	
OLIY TA'LIM XIZMATLARI BOZORIDA MARKETING TADQIQODLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	163
Jalilov Jamshid G'anjionovich, Safarov Zavqiddin Zokir o'g'li	
MINTAQA SANOAT TARMOG'I RIVOJLANISHINING IQTISODIY-STATISTIK TAHLILI.....	168
Xayitboev Abror Quvondiqovich	
РОЛЬ СМЕШАННОГО ФИНАНСИРОВАНИЯ (BLENDED FINANCE) В ПОВЫШЕНИИ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ПРИВЛЕКАТЕЛЬНОСТИ КОММУНАЛЬНЫХ УСЛУГ: УРОКИ РАЗВИВАЮЩИХСЯ СТРАН.....	174
Гулмаматова Дурдона Шерали кизи	
KORXONALARDA STRATEGIK BOSHQARUV.....	180
Musayeva Dilnoza Dilshatovna	
BANK TIZIMIDA MARKETING AHAMIYATI VA BANK MARKETINGI.....	184
Usubjonov Zaxriddin Vasliddin o'g'li	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA TIJORAT BANKLARI TOMONIDAN XORJIY KREDIT MABLAG'LARINI JALB KILISH HUQUQIY JIHATLARI.....	189
Qulliyev Anvar Zayniddinovich	
TIJORAT BANKLARINI TRANSFORMATSIYALASH SHAROITIDA CHAKANA XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISH YO'LLARI.....	194
Alimov Umid O'ktambayevich	
MAHSULOTLARNING RAQAMLI PASPORTI TIZIMINI JORIY ETISH OMILLARI VA TO'SIQLARI.....	200
Avloqulova Sadoqat Sobirjon qizi	
KORXONALARDA FOYDA VA ZARARLARNI TAHLIL QILISHDA INNOVATSION METODLAR AHAMIYATI.....	207
Ernazarov Ortiq Eshnazarovich, Farog'at Xo'jabekova	
ВЛИЯНИЕ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА НА ЭКОНОМИЧЕСКОЕ БЛАГОСОСТОЯНИЕ, А ТАКЖЕ НОВЫЕ МЕХАНИЗМЫ ПОВЫШЕНИЯ ДОХОДОВ НАСЕЛЕНИЯ.....	212
Останов Эгамберди	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA VA INNOVASION TEXNOLOGIYALARNI INTEGRATSIYALASH: MOHIYATI VA RIVOJLANISH IMKONIYATLARI.....	218
Xakimova Xulkar Xamidovna	
QORAQALPOG'ISTON VA XORAZM OZIQ-OVQAT SANOATINING IQTISODIY-STATISTIK TAHLILI HAMDA UNI YANADA RIVOJLANTIRISH YO'LLARI.....	224
Tleuov Niyetulla Raxmanovich	
OILAVIY KORXONALARNING IQTISODIY TIZIMDAGI O'RNI.....	230
Shadiyeva Gulnora Mardiyevna, Rustamova Zarina Rustamovna	
SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA O'ZBEKISTON OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA MARKETING FAOLIYATINI MODELLASHTIRISH VA BOSHQARISH MEXANIZMLARI.....	234
Sadikov Shoxrux Shuxratovich	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASI KORXONALARINING RAQOBATBARDOSHLIKNI OSHIRISHDA RAQAMLI XIZMATLARNING AHAMIYATI.....	238
Asenbaeva Aydaygul Edenbaevna	
BARQARORLIK VA YASHIL MENEJMENT: ILMIY-NAZARIY YONDASHUVLAR VA AMALIY AHAMIYATI.....	242
Djalilova Dilbar Abdikarim qizi	

HUDUDLARNING IQTISODIY SALOHİYATINI INNAVATSION-INVESTITSION BOSHQARISH STRATEGIYASI VA MEXANIZMI (XORAZM VILOYATI MISOLIDA)	247
Maqsudova Malohatxon Maqsudovna, Yaxshimuratov Maqsadbek Narimon o'g'li	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI DAVLAT BUDJETINI 2026-YILGI SOLIQ SIYOSATINING TAHLILI VA XALQARO SOLISHTIRMA YONDASHUVI	251
Abdullayev Zafarbek Safibullayevich	
O'ZBEKISTON MINTAQALARIDA AYOLLAR TADBIRKORLIGINI RIVOJLANTIRISH OMILLARI	256
Mamataliyeva Dilnoza Raxmonovna	
TRANSFORMATSIYALASHUV SHAROITIDA INVESTITSİYALAR SHAKLLANISHI VA ULARNI SAMARALI BOSHQARISH YO'NALISHLARI	259
To'rayev Jasurali To'rayevich	
O'ZBEKISTONDA SAVDO TASHKILOTLARINING FAOLIYATI VA RIVOJLANISH HOLATI	264
B. Sulaymonov	
NAMANGAN VILOYATIDA "YASHIL IQTISODIYOT" MODELIGA O'TISH JARAYONIDA KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING IQTISODIY FAOLLIGI	270
Xonto'rayev Obbosxon Kamolxon o'g'li	
O'ZBEKISTONDA "YASHIL" IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI	274
Xoshimov Pazliddin Zuxurovich	
KICHIK BIZNES ORQALI ISH O'RINLARINI YARATISH STRATEGIYALARI: NAMANGAN VILOYATI MISOLIDA	278
Ergasheva Nigora Abdigapparovna	
MAMLAKATIMIZDA QO'SHILGAN QIYMAT SOLIG'INING IJTIMOIIY-IQTISODIY AHAMIYATI	283
Quryozov Sardorbek Sharifboevich	
РАЗРАБОТКА И ПРИОРИТИЗАЦИЯ КЛЮЧЕВЫХ ИНДИКАТОРОВ ЭФФЕКТИВНОСТИ ДЛЯ ОБЩЕНАЦИОНАЛЬНОЙ ПАНЕЛИ МОНИТОРИНГА ДЕЯТЕЛЬНОСТИ БОЛЬНИЦ: ЭКСПЕРТНАЯ ОЦЕНКА СО СТОРОНЫ РУКОВОДИТЕЛЕЙ МЕДУЧРЕЖДЕНИЙ	290
Шухратов Мамуржон Шухрат угли	
MAHALLIY DAVLAT HOKIMIYAT ORGANLARINI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA BOSHQARISHGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR	297
Nurmurodov Zafarjon Nurmurod o'g'li	
BANK TIZIMINING BARQAROR MOLIIYAVIY RIVOJLANISHINI TA'MINLASH VOSITALARI	303
Sadikov Iskandar Gayratovich	
ЗЕЛЕНОЕ ФИНАНСИРОВАНИЕ В ЗЕЛЕННОЙ ЭКОНОМИКЕ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА	308
Халиков С. Х.	
HUDUDIY IQTISODIY RIVOJLANISHDA KICHIK BIZNESNI ROLI VA SAMARADORLIGINI OSHIRISH CHORALARI	313
Ergashev Jamshid Jamoliddinovich	
ИСТОРИЧЕСКИЙ ПРОЦЕСС СТАНОВЛЕНИЯ ФАРМАЦЕВТИЧЕСКОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ	317
Мажидова Фарангиз Фуркатзода	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDAGI TADBIRKORLIK SUBYEKTLARIDA ISHLAB CHIQRISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH	321
Isakov Oybek Jamoliddinovich	
NORASMIY KOOPERATSIYA MUNOSABATLARINING FERMER XO'JALIKLARI YETISHTIRGAN MAHSULOT MIQDORIGA TA'SIRINI BAHOLASH	325
Ismoilov Azamat	
O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARIDA FOIZ RISKINI BOSHQARISH AMALIYOTI	332
Seitnazarov Daniyar Baxadirovich	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA SUT VA SUT MAHSULOTLARINI QAYTA ISHLOVCHI KORXONALAR FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISH	341
Normuradov Nurbek Sunatilloevich	
"AYOL RAHBARLAR: RAHBARLIK SALOHİYATI VA ISH JOYIDA TENGLIK" FRANSIYA DAVLATI TAJRIBASI ASOSIDA	346
Abduraxmonova Feruzabonu	

QISHLOQ XO'JALIGIDAGI KLASSTERLARNING MOLIYAVIY BARQARORLIGINI EKONOMETRIK MODELLASHTIRISH.....	352
Dildora Yuldasheva	
TIJORAT BANKLARINING DEPOZIT BAZASINING YETARLILIGINI TA'MINLASH YO'LLARI	359
I.J. Isakov	
OLIY TA'LIM SIFATINI OSHIRISH VA IQTISODIY DIAGNOSTIKA O'TKAZISHNING XORIJ TAJRIBASI.....	363
Xo'jaxonov Ma'rufxon Xamidxonovich, Axmedov Oybek Turg'unpulatovich	
INKLYUZIV TA'LIMNI MOLIYAVIY QO'LLAB-QUVVATLASHDAGI MUAMMOLAR VA ULARNI YECHISH YO'LLARI.....	369
Egamberdiyeva Dilorom Botir qizi, Pulatova Moxira Baxtiyorovna	
"KREATIV IQTISODIYOT" HAMDA "TURIZM" TUSHUNCHALARINING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI	374
Abdurasulov Shovqiddin Erkin o'g'li	
THE STRATEGIC ROLE OF THE INDUSTRIAL SECTOR IN THE NATIONAL ECONOMY AND DEVELOPMENT FACTORS.....	380
Rakhimov Bakhromjon Ibroximovich	
INVESTITSIALARNI MOLIYALASHTIRISH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISHNING ASOSIY YO'NALISHLARI.....	386
Ismailov Dilshod Anvarjonovich	
GLOBAL INCOME INEQUALITY IN 2024: CAUSES, PATTERNS, AND CONSEQUENCES.....	393
Ilxomjonov Jaxongir Alisher o'g'li	
ТОРГОВЫЕ ОТНОШЕНИЯ В СВОБОДНО ЭКОНОМИЧЕСКИХ ЗОНАХ: ПРОБЛЕМЫ И РЕШЕНИЯ	401
Шарифходжаев Шавкат Окилович, Ачилова Ширин Шавкат кизи	
O'ZBEKISTON KON-METALLURGIYA SANOATI: RIVOJLANISH TENDENSIYALARI VA HOZIRGI HOLATI	407
Ergashov Botirjon Ergashovich	
PENSIYA JAMG'ARMASIDA DAVLAT BUDJETI TRANSFERTLARI ULUSHI HAMDA UNING XORIJ TAJRIBASI	415
Sherjonov Doniyor Saparbayevich	
O'ZBEKISTON SANOAT KORXONALARINI QIMMATLI QOG'OZLAR BOZORIDAN FOYDALANIB MOLIYALASHTIRISHNING HOZIRGI HOLATI VA MUAMMOLARI.....	419
Igitov Jurabek Kuzibekovich	
QO'SHILGAN QIYMAT SOLIG'I BO'YICHA FIRIBGARLIKLAR: MEXANIZMLARI, SABABLARI VA ULARNI OLDINI OLIISH YO'LLARI.....	425
Eshkarayev Bobir Chariyevich	
TOG' VA TOG'OLDI HUDUDLARIDA QISHLOQ XO'JALIGINI DIVERSIFIKATSIYA QILISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI VA IQTISODIY SAMARADORLIGI.....	431
Abdulxayeva Gulshan Maxmudovna	
TURIZM SOHASINING IJTIMOIIY-IQTISODIY MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI (SAMARQAND VILOYATI MISOLIDA).....	435
Xalimov Shaxboz Xalimovich	
SANOATDA IQTISODIY MOLIYAVIY HISSOBOTLAR XALQARO STANDARTLARINI RAQOBATBARDOSH KORPORATIV STRATEGIYALARNI SHAKLLANTIRISHDA QO'LLASH.....	442
Turaboev Ibroxim Ismoil o'g'li	
ФОНДИРОВАНИЕ И СТРАХОВАНИЕ В СИСТЕМЕ УПРАВЛЕНИЯ ФИНАНСОВЫМИ РИСКАМИ АПК: СОВРЕМЕННЫЕ ПОДХОДЫ И МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ	447
Дурманов Акмал Шаймарданович	
PAHTA-TO'QIMACHILIK KLASSTERLARI RIVOJLANISHINING STATISTIK KO'RSATKICHLARI TAHLILI	456
Atajanova Guli Maxsudbekovna	
JAHON MOLIYAVIY BOZORLARI BARQARORLIGIGA GLOBAL IQTISODIY INQIROZLAR VA GEOSIYOSIY OMILLARNING TA'SIRI HAMDA ULARNI BOSHQARISH STRATEGIYALARI	462
Abdurazakova Nargiza Rixsibayevna	

QISHLOQ XO'JALIGIDA RESURLARDAN SAMARALI FOYDALANISH VA OZIQ-OVQAT MAHSULOTLARINI ISHLAB CHIQARISHDA BOSHQARUV QARORLARINING IQTISODIY TAHLILI.....	467
Mamadiyarov Dilshad Uralovich	
PAXTA TOZALASH KORXONALARINING TARKIBIY BO'LINMALARIDA MOLIVAVIY BOSHQARUV TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	474
Murodov Orif Jumayevich, G'ulomov Xaydarbek Ilyos o'g'li	
BARQAROR KELAJAK SARI: MAMLAKATDA EKOLOGIK XAVFSIZLIKNI MUSTAHKAMLASH	482
Abdullaev Shavkatjon Maxmudillaevich	
ZAMONAVIY IQTISODIY SHAROITLARDI KORXONALARNING MOLIVAVIY BARQARORLIGINI TA'MINLASH	487
Abdulakimova Moxina Farxod qizi	
UMUMIY OVQATLANISH SHAHOBCHALARINING FAOLIYATI SAMARADORLIGINI TAHLIL QILISH.....	493
Amiriddinova Muslima Zayniddin qizi	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA MIJOZLAR EHTIYOJINI O'RGANISH VA XIZMAT SIFATINI OSHIRISHNING INNOVATSION YONDASHUHLARI	498
Babayeva Lola Ibragimovna	
MINTAQADA TARIXIY VA MADANIY TURIZMNI RIVOJLANTIRISH IMKONIYATLARINI KENGAYTIRISHDA DAVLAT HAMDA XUSUSIY SHERIKCHILIK TIZIMIDAN FOYDALANISH	504
Xusanov Chari Kadirovich	
PROSPECTS FOR IMPROVING INFRASTRUCTURE FOR SMALL BUSINESS AND ENTREPRENEURSHIP IN THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN.....	509
Botirova Xulkar Olimjonovna	
THE IMPACT OF AGRICULTURAL CLUSTERS ON FOOD SECURITY AND MACROECONOMIC STABILITY	514
Sherkulov Shohruh Erkin ugli	
OZIQ-OVQAT XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDA ISSIQXONA IQTISODIYOTINI O'RNI VA NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLAR	520
Otavullaev Sukhrob Sa'dullo o'g'li	
IJTIMOII AHAMIYATI YUQORI LOYIHALARNI DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIGI ASOSIDA BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISH	524
Taspanova Ayzada Kenjebayevna	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARIDA RAQOBAT STRATEGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH	529
Sharopova Nafosat Radjabovna, Jamolova Aziza	
TIKUV-TRIKOTAJ KORXONALARIDA ISTE'MOLCHILARNING XULQ-ATVORINI O'RGANISHNI TAKOMILLASHTIRISH.....	537
Sultonova Zulxumor, Bobojonov Baxrombek Ro'zimovich	
INTERNATIONAL TRADE BETWEEN INTEGRATION AND ISOLATION: INNOVATION AND UNCERTAINTY IN A FRAGMENTING GLOBAL ECONOMY.....	542
Zakhidov Azizbek Rustamovich	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASI QO'NG'IROT TUMANIDA SIGIRLAR BOSH SONINING PROGNOZ KO'RSATKICHLARI	548
Sabit Gabbarov	
TO'QIMACHILIK MAHSULOTLARI EKSPORTINI OSHIRISHDA YASHIL MARKETING STRATEGIYALARIDAN FOYDALANISH	552
Ergashxodjayeva Shaxnoza Djasurovna, Xo'janova Husnora	
O'ZBEKISTONDA IQTISODIY O'SISH SIFAT OMILLARINING TA'SIRINI BAHOLASH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH.....	558
Bustonov Mansurjon Mardonakulovich	
ОБЩАЯ КОНЦЕПЦИЯ СТАБИЛЬНОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ ФИНАНСОВЫХ РЕСУРСОВ.....	567
Зайналов Джахонгир Расулович	
ОСОБЕННОСТИ РАЗВИТИЯ РЫНКОВ КАПИТАЛОВ	571
Хотамкулова Мадина Санжар кизи, Зайналов Джахонгир Расулович	

IPOTEKA KREDITI MEXANIZMLARINI RIVOJLANTIRISH BO'YICHA AMALIY ISHLAR TAHLILI	576
A'zamxo'jayeva Nihola Sulaymon qizi	
KORXONALARDA YASHIL MARKETING STRATEGIYALARIDAN FOYDALANISHNING XORIJ TAJRIBASI	581
Abdurashidova Nigora Alisherovna, Abduqodirova Donoxon	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARIDA ISHLAB CHIQRISH SALOHİYATINI OSHIRISH OMILLARI VA MEZONLARI	588
Jumanov Ruslanbek Bobojanovich	
O'ZBEKISTONIDA MEHNAT BOZORINING TARKIBIY TRANSFORMATSIYASI VA UNING IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRI	592
Rasulev Alisher Fayziyevich, Qodirov Asliddinxo'ja Mahammadjon o'g'li	
STUDY OF THE ECONOMIC EFFICIENCY OF GREEN BONDS, ECOLOGICAL LOANS, AND GREEN INVESTMENT FUNDS, AS WELL AS THEIR IMPORTANCE IN THE FINANCIAL SYSTEM.....	595
Avazov Azizbek Ashurali o'g'li	
KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIK TERMINOLOGIYASINING ILMIY-TAHLILII TALQINI.....	603
Aripov Oybek Abdullayevich	
O'ZBEKISTONDA MEHNAT BOZORINING TARKIBIY TRANSFORMATSIYASI VA UNING IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRI.....	608
Rasulev Alisher Fayziyevich, Qodirov Asliddinxo'ja Mahammadjon o'g'li	
FERMER XO'JALIKLARIDA INVESTITSION JARAYONLARNI TASHKIL ETISH VA OPTIMALLASHTIRISH.....	611
Kdirbaev Amir Marat uli	
ITALIYA VA YAPONIYADA DAVLAT QARZINING UZOQ MUDDATLI BARQARORLIGI: FISKAL QOIDALAR VA QARZ BOSHQARUVI STRATEGIYALARINING QIYOSIY TAHLILI.....	614
Abdurahimov Abror Zafarovich, L.M. Tashpulatova	
ИСКУССТВЕННЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ В ВЫСШЕМ ОБРАЗОВАНИИ: ВОЗМОЖНОСТИ ПЕРСОНАЛИЗАЦИИ, ВЫЗОВЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ	621
Камалова Малика Низамовна, Очилов Акрам Одилович	
O'ZBEKISTONDA YASHIRIN IQTISODIYOTNING ISHSIZLIK DARAJASIGA TA'SIRINI IFODALOVCHI ASOSIY OMILLAR	626
Raxmonov Bekzod Sharibjon o'g'li	
GLOBAL XAVFLARNING KESKINLASHUVI SHAROITIDA QAYTA SUG'URTANI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI.....	631
Norov Zarif Shamsiddinovich	
INNOVATSION SUG'URTA XIZMATLARINI JORIY ETISH ORQALI IXTIYORIY SUG'URTA XIZMATLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	638
Xayitov Nodirjon Uzokovich	
VOSITACHILIK XIZMATLARINI KO'RSATUVCHI SUBYEKTLAR AUDITI SIFAT NAZORATI.....	652
O.Q. Qo'shmatov	
AUDITORLIK XULOSASINI SHAKLLANTIRISHDA MATEMATIK MODELLARDAN FOYDALANISH MASALALARI	657
I.Qo'ziyev, F.Ochilov	
MAJBURIYATLAR HISOBINING NAZARIY ASOSLARI.....	664
Ochilov Farxodjon Shavkatjon o'g'li	
ВОПРОСЫ РЕОРГАНИЗАЦИИ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА В СЕЛЬКОМ ХОЗЯЙСТВЕ	669
Розиков Жалил Жалолович	
TOVAR-MODDIY ZAXIRALAR AUDITINI O'TKAZISH TARTIBI.....	678
M.Xayitboyev	
USTAV KAPITAL HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH	683
Inomjon Sherimbetov	
QISHLOQ XO'JALIGIDA KOOPERATIVLARNI RIVOJLANTIRISH IMKONIYATLARI	688
Mirzayev Musurmon Umidullayevich, Ziyadullayev Ilhom Narkobilovich	

EKSPORT BOZORLARINI DIVERSIFIKATSIYA QILISHDA MOLIVAVIY RAG'BATLARNING ROLI	694
Galiyev Tohir Fazliddinovich	
ZAMONAVIY LOGISTIKA TIZIMIDA MARKETING STARTEGIYALARIDAN FOYDALANISHNI TAKOMILLASHTIRISH	700
Abduqodirova Umida G'ayrat qizi	
QASHQADARYO URBANIZATSIYALASHGAN HUDUDLARIDA AGLOMERATSIYA JARAYONLARIGA TA'SIR KO'RSATUVCHI OMILLAR	706
Nazarova Feruza Usmonovna	
TIJORAT BANKLARI TOMONIDAN ALOQA KORXONALARINI KREDITLASHNING ZARURLIGI HAMDA IQTISODIY AHAMIYATI	713
Shaymatov Mansur Jo'rabaevich	
MOLIVAVIY HISOBOTNING XALQARO STANDARTLARI ASOSIDA MOLIVAVIY AKTIVLARNI TAN OLISH	720
Odiljonova Oybachin Fayzullo qizi	
QISHLOQ XO'JALIGIDA INNOVATSION TRANSFORMATSIYA BARQARORLIGINI BAHOLASH	724
Sanetullaev Aybek Esbosinovich	
XALQARO AVTOMOBIL ISHLAB CHIQUVCHI KOMPANIYALARNING RIVOJLANISH XUSUSIYATLARI	728
Xidoyatov Mirsaid Mirmuhsunovich	
ENSURING THE FINANCIAL SUSTAINABILITY OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS: STRATEGIES FOR RESILIENCE IN AN ERA OF DECLINING RESOURCES AND RISING EXPECTATIONS	734
Inomiddin Imomov	
"YASHIL" TEXNOLOGIYALARNI IQTISODIY RIVOJLANISHGA INTEGRATSIYA QILISHNING NAZARIY ASOSLARI	744
Miraxmedova Maftuna Ibragimovna	
ИНТЕГРАЛЬНЫЙ ПОДХОД К ОЦЕНКЕ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ	751
Алиева Эльнара Аметовна	
AHOLI DAROMADLARI VA ULARNING SHAKLLANISH MANBALARI	756
So'fiyeva Xusniya Soxibjonovna	
НАУЧНО-МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К ПРОЕКТИРОВАНИЮ И РАЗВИТИЮ ЭЛЕКТРОННОЙ КОММЕРЦИИ В УЗБЕКИСТАНЕ	760
Назарова Гулчебра Нурмуханбетовна	
СОВРЕМЕННЫХ ПОДХОДОВ ПО ОЦЕНКЕ ЭКСПЛУАТАЦИОННОЙ УСТОЙЧИВОСТИ МАЛОМОЩНЫХ СЕТЕВЫХ ФОТОЭЛЕКТРИЧЕСКИХ СТАНЦИЙ	766
А.Р. Кудратов	
IJTIMOYIY XIZMATLAR KO'RSATISH JARAYONIDA TASHKILYIY VA IQTISODIY MUNOSABATLAR	775
Berdiyeva Nafisa Qahramonovna	
QISHLOQ XO'JALIGIDA INNOVATSION BIZNESNI BOSHQARISH VA YANGI TEXNOLOGIYALAR ORQALI SAMARADORLIKNI OSHIRISH	780
Mamadiyarov Dilshad Uralovich, Normurodov Sarvar Norboy o'g'li	
GRUZIYA TAJRIBASIDA BARQAROR TURIZMNI TA'MINLASHNING TASHKILYIY-IQTISODIY MEKANIZMLARI VA ULARNING O'ZBEKISTON SHAROITIDA QO'LLANILISHI	786
Suyunova Dilnoza Mexridin qizi	
INNOVATSION FAOLIYATNING MINTAQADA XIZMAT KO'RSATISHNI TAKOMILLASHTIRISHDAGI XUSUSIYATLARI	790
Fayziyeva Shirin Shodmonovna	
QORAQALPOG'ISTON HUDUDIDA ETNOGRAFIK TURIZM KLASSTERINI SHAKLLANTIRISHNING IQTISODIY OMILLARI	795
Kunnazarova Orazxan	
MAMALAKATIMIZ IMPORTI VA EKSPORTIDA KICHIK BIZNESNING ULUSHI	798
Jo'rayev Ilhomjon Kamolidinovich	
YEVROOBLIGATSIYA VA UNING AKSIYADORLIK JAMIYATLARI TOMONIDAN EMISSIYASI	807
Avezov Ibrohim Ilxomovich	

IQTISODIYOTDAGI INNOVATSION O'ZGARISHLAR SHAROITIDA TO'QIMACHILIK KORXONALARIDA RAQOBATBARDOSHLIKNI BOSHQARISHNING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI	808
Xonkeldiyeva Komilaxon Ravshanjon qizi	
SPORT ANJOMLARI SANOATIDA INNOVATSION JARAYONLARNI TIZIMLASHTIRISH MODELINING ZARURATI.....	813
Xamraqulov Ixtiyor Baxtiyorovich	
GREEN MARKETING STRATEGIES AND THE APPLICATION OF NEUROMARKETING METHODS IN THEIR DEVELOPMENT.....	819
Samadov Asqar Nishonovich, Latipova Go'zal	
OZIQ-OVQAT SANOATIDA KICHIK KORXONALAR SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	825
Mavlanova Barchinoy Shonazar qizi	
BARQAROR IQTISODIY RIVOJLANISHDA INVESTITSİYALAR AHAMIYATINING EMPIRIK TAHLILI	831
Nazarova Ra'no Rustamovna, Najmiddinov Yahyo Fazliddin o'g'li	
YASHIL TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDA MEHMONXONALAR ROLI: MUAMMOLAR VA IMKONIYATLAR.....	840
Raxmonova Nigina Anvarovna	
IJTIMOII SIYOSAT SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI: O'ZBEKISTONNING AMALIY YONDASHUVI VA RIVOJLANGAN MAMLAKATLAR TAJRIBASI.....	844
Bafojev Farrux Jo'raqulovich	
AHOLI IJTIMOII HIMOYASINI KUCHAYTIRISH MUAMMOLARI	852
Ulashev Xubbim Askarovich	
YASHIL TA'LIM RIVOJLANISH BOSQICHLARI: YAPONIYA MISOLIDA	856
Raxshona Nabibullayeva	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA ELEKTRON SAVDONING MINTAQA IQTISODIYOTINI RIVOJLANTIRISHGA TA'SIRI.....	861
Mo'minov Yahyobek Shokirjon o'g'li	
TUROPATORLIK FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI.....	865
Toshev Akmal Salimovich	
TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISH ORQALI MINTAQADA AHOI DAROMADLARINI OSHIRISH YO'NALISHLARI	874
Quldasheva Maftuna Musurmon qizi	
ФАКТОРЫ И МЕХАНИЗМЫ ПОВЫШЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ.....	878
Алиева Эльнара Аметовна, Рахматхонов Саидодилхон Расулхон угли	
МЕХАНИЗМЫ УСТОЙЧИВОГО ФИНАНСИРОВАНИЯ В СТРАНАХ С РАЗВИВАЮЩЕЙСЯ ЭКОНОМИКОЙ: РОЛЬ ESG-ИНСТРУМЕНТОВ, ДИНАМИКА РАЗВИТИЯ РЫНКА ЗЕЛЁНЫХ ОБЛИГАЦИЙ И ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫЕ ПОДХОДЫ НА ПРИМЕРЕ УЗБЕКИСТАНА И МАЛАЙЗИИ.....	884
Нарзуллаева Мехрангиз Ақобировна	
DORIVOR O'SIMLIKLA SAVDOSIDA QIYMAT ZANJIRI TAHLILI: IQTISODIY SAMARADORLIKNI OSHIRISH OMILLARI.....	893
Maftuna Ermatova Arslonbek qizi	
O'ZBEKISTON VA TURKMANISTON O'RTASIDAGI SAVDO AYLANMASI TAHLILI	899
Voxidova Mehri Xasanovna	
GLOBAL KOMPANIYALARDA RAQAMLI MENEJMENTNING SAMARADORLIK KO'RSATKICHLARI	905
Axmedov Sardor Shuxrat o'g'li	
IQLIM O'ZGARISHLARI VA GLOBALLASHUV SHAROITIDA EKOLOGIK-HUQUQIY TA'LIMNI RIVOJLANTIRISH.....	912
Jumanazar Xolmuminov	
YASHIL IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHNING JAHON TAJRIBASI	916
Kalandarova Elnura Muzaffar qizi	
INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA HUDUDLARNING INVESTITSIYAVII JOZIBADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	921
Rahmatullayev Bobir Chorshamiyevich	

FINANCING WATER RESILIENCE: A FEASIBILITY ANALYSIS OF SOVEREIGN BLUE BOND ISSUANCE IN UZBEKISTAN.....	926
Yakubov Jakhongir	
УКРЕПЛЕНИЕ ПАРТНЁРСТВО И СОЗДАНИЕ ЕДИНСТВЕННОГО ЭНЕРГОРЫНКА В УЗБЕКИСТАНЕ	929
Каримова Нуржахон Олим кизи	
ИННОВАЦИОННАЯ ЗРЕЛОСТЬ ПРЕДПРИЯТИЯ КАК ФАКТОР РОСТА ПРОИЗВОДСТВЕННОЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ: МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ПРИМЕНЕНИЯ КОМПЛЕКСНОЙ МОДЕЛИ	935
Алиева Эльнара Аметовна, Табаков Евгений Сергеевич	
"BUDJET JARAYONLARIDA XAVFLARNI ANIQLASH VA BAHOLASH: ICHKI AUDIT YONDASHUVLARI"	941
Abdujalilova Dilnoz Abdusattorovna, Nishonxo'djaev Bekzod Baxodir o'g'li	
IQTISODIY XAVFSIZLIKNI TA'MINLASHDA DAVLATNING ROLI	947
Raximov Baxromjon Ibroximovich	
O'ZBEKISTONDA SUT SEKTORINING QIYMAT ZANJIRINI SANOATLASHTIRISH MUAMMOLARI.....	951
Urazov Jamshidjon Sa'dullayevich	
STRATEGIK BOSHQARUV HISOBIDA XARAJATLAR HISOBI VA KALKULYATSIYA TIZIMLARINING HOZIRGI HOLATI VA RIVOJLANISH YO'NALISHLARI	955
Hamroyeva Zuhra Amiral qizi	
АНАЛИЗ И ОЦЕНКА ТЕКУЩЕГО СОСТОЯНИЯ ПОКАЗАТЕЛЕЙ ФИНАНСОВОЙ БЕЗОПАСНОСТИ В АЗЕРБАЙДЖАНЕ	961
Ариф Мустафаев	
ФАКТОРЫ ВЛИЯЮЩИЕ НА ИЗМЕНЕНИЯ ДОХОДОВ НАСЕЛЕНИЯ УЗБЕКИСТАНА В УСЛОВИЯХ РЫНОЧНОЙ ЭКОНОМИКИ.....	968
Ишонкулова Феруза Асатовна	
O'ZBEKISTONNING INVESTITSION HUQUQIY SIYOSATIDA GLOBAL REYTINGLARNING NORMATIV-HUQUQIY ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	974
Gavhar Bekmurodova Adham qizi	
XALQARO MOLIYA BOZORIDA KREDIT RISKINI BAHOLASHNING ZAMONAVIY USULLARI VA RISKLARNI BOSHQARISH TIZIMINING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI.....	981
Ochilova Xusniya Olim qizi, Yuldasheva Umida Asanaliyevna	
JAHONDA BRONLASH TIZIMLARINING RIVOJLANISH BOSQICHLARINING EVOLYUTSIYASI.....	987
Ismatillaeva Sitara Sayfidin qizi	
MILLIY IQTISODIYOT INNOVATSION SALOHİYATIDAN SAMARALI FOYDALANISHDA JAHON TAJRIBALARI.....	994
Samadqulov Muhammadjon Islom o'g'li	
HUDUDIY RIVOJLANISHDA SOLIQ IMTIYOZLARINING AHOLI DAROMADLAR DINAMIKASIGA TA'SIRI.....	998
Olimjon Fattoyev G'ayrat o'g'li	
OLIY TA'LIM MUASSASALARINING ZAMONAVIY SHAROITLARDI RAQOBATBARDOSHLIGI: NAZARIY JIHATLARI VA AMALIY BOSHQARUV STRATEGIYALARI	1002
Adizov Bobir Baxtiyorovich	
ZAMONAVIY SHAROITDA TADBIRKORLIK FAOLIYATI RISKLARINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI.....	1005
Sirojiddinov Kamoliddin Ikromiddinovich, Nasritdinov Bekzod Xusnutdinovich	
NAMANGAN VILOYATIDA QURILISH KLASHTERINI RIVOJLANTIRISHNING ASOSIY OMILLARI VA ISTIQBOLLI MANBALARI.....	1011
Abduraxmanov Muxtorali Abduvoxidovich	
ПЕРСПЕКТИВЫ ПОВЫШЕНИЯ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ПРИВЛЕКАТЕЛЬНОСТИ БУХАРСКОЙ ОБЛАСТИ	1016
Авезова Шахноза Махмуджановна	
MOLIYAVIY SAVODXONLIKNI OSHIRISHGA TA'SIR KO'RSATADIGAN OMILLAR.....	1022
Obilov Mirkomil Rashidovich	

“O‘ZBEKISTONDA TURIZMNING MADANIY IDENTIKLIKKA TA’SIRI: SOTSIOLOGIK TAHLIL”	1028
Alijonova Nargiza Rashidjon qizi	
STATISTICAL ANALYSIS OF CREDIT INTEREST RATES.....	1034
Abdullayev Shakhobiddin Shamsiddinovich	
QISHLOQ XO‘JALIGIDA LOGISTIKA XARAJATLARINI OPTIMALLASHTIRISH METODLARI VA SAMARALI TA‘MINOT ZANJIRI MODEL.....	1037
Olimova Bahora Shuxratovna	
INNOVASION IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY JIHATLARI.....	1042
Abdulkakimov Zuxrali Tursunaliyevich	
TIJORAT BANKLARIDA DEPOZIT BAZASI BARQARORLIGIGA TA’SIR ETUVCHI OMIL SIFATIDA FOIZ SIYOSATI VA UNING AMALIY JIHATLARI.....	1047
Axmedova Dilafro‘z Elshodovna	
B2BDA RAQAMLI MARKETINGDAN FOYDALANISH BO‘YICHA XORIJIY TAJRIBALAR.....	1053
Abdubotirova Madinaxon	
ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИЙ МЕХАНИЗМ ИННОВАЦИОННО - ИНВЕСТИЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ ЭНЕРГЕТИЧЕСКОЙ ОТРАСЛИ.....	1059
Баходирова Хилола Баходировна	
RAQOBATBARDOSH MAHSULOT ISHLAB CHIQRISHDA YASHIL MARKETING STRATEGIYASIDAN FOYDALANISH.....	1063
Ergashxodjayeva Shaxnoza Djasurovna, Abdurazakova Diyora	
ENERGIYA XARAJATLARINI KAMAYTIRISHNING IQTISODIY SAMARASI.....	1070
Urmanbekova Iroda Farxodovna	
PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF REMOTE BANKING SERVICES IN THE CONTEXT OF BANKING TRANSFORMATION	1075
Jabborov Bahriddin Rashidovich	
MIKROMOLIYA TASHKILOTLARIDA MOLIVAVIY-XO‘JALIK FAOLIYATINI BUXGALTERIYA HISOBIDA AKS ETTIRISH TARTIBI.....	1079
G‘ofurov Iskandar Abduraxmonovich	
BANKLARNING INVESTITSIYA RISKLARI VA ULARNI KAMAYTIRISH YO‘LLARI	1084
Yuldashev Erkin Xusanovich	
MA’LUMOTLAR BAZASINING RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAGI AHAMIYATI.....	1090
Maxamadiyev M. M.	
УСТОЙЧИВОСТЬ И ЭФФЕКТИВНОСТЬ: АНАЛИЗ СТРАТЕГИЧЕСКОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ АКИБ «ИПОТЕКА-БАНК» ПОСЛЕ ВХОЖДЕНИЯ В ОТП GROUP.....	1095
Каримова Нуржахон Олим кизи	
O‘ZBEKISTON OLIY TA’LIM MUASSASALARIGA XORIJLIK TALABALARNI JALB ETISHDA YASHIL MARKETING STRATEGIYALARIDAN FOYDALANISH.....	1101
Sharopova Nafosat, Xolmamatov Diyorbek	
DAVLATNING IJOBIY IMIJINI YARATISHDA TURIZM VA XALQ DIPLOMATIYASINING STRATEGIK O‘RNI	1108
Kasimova Zilola G‘ulomiddin qizi	
JISMONIY TARBIYA VA SPORT MUASSASALARIDA MOLIVAVIY MUNOSABATLARNI TAKOMILLASHTIRISH YO‘LLARI.....	1116
Toshmurodov Abdurauf Ravshanovich	
АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ И ПУТИ МОДЕРНИЗАЦИИ СИСТЕМЫ НАЛОГООБЛОЖЕНИЯ ТОПЛИВНО-ЭНЕРГЕТИЧЕСКОГО КОМПЛЕКСА УЗБЕКИСТАНА – 2025.....	1122
Ш.К.Жалилов	
“O‘ZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIYOTNING O‘RNI VA UNI RIVOJLANTIRISH YO‘LLARI”	1126
Xursandov Komiljon Maxmatkulovich	
MAMLAKATDA INVESTITSIYA JARAYONLARINING O‘ZIGA XOS XUSUSIYATLARI.....	1130
Xusanov Durbek Nishanovich	
TURIZM XIZMATLARI TUSHUNCHASI VA ULARNI INNOVATSION TASHKIL ETISHNING IQTISODIY MOHIYATI.....	1138
Najmidinov Azizbek Bahrom o‘g‘li	

MINTAQAVIY IQTISODIYOTDA TURISTIK INFRATUZILMANI BAHOLASH USULLARI VA MEZONLARI.....	1143
Xalmirzayev Axmadjan Axunovich, Ro'zmatov Boburjon Zafarjon o'g'li, Shodiyeva Nafosatxon Hamza qizi	
O'ZBEKISTONDA KICHIK TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI FAOLIYATINING HOLATI VA TENDENSIYALARI.....	1149
Ahmedov Shermuhammad Omonjon o'g'li	
MARKETING KOMMUNIKATSIYA STRATEGIYALARINI ISHLAB CHIQISHNING ZAMONAVIY YONDASHUVLARI	1156
Akramov Toxir Abdiraxmanovich	
SANOAT KORXONALARIDA MAHSULOT RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	1161
Adashev Azimjon Urinboyevich	
XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA PRUDENSIAL NAZORAT: BAZEL QOIDALARI VA ULARNING AHAMIYATI	1165
Abdunazarova Dilshoda Akromovna	
INNOVATSION FAOLIYATNI BOSHQARISHDA BOSHQARUV HISOBİ AXBOROTINING AHAMIYATI	1170
Xushvaqtova Nozanin Nurbek qizi	

INNOVATION FAOLIYATNI BOSHQARISHDA BOSHQARUV HISOBI AXBOROTINING AHAMIYATI

Xushvaqтова Nozanin Nurbek qizi

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti

1-bosqich tayanch doktoranti

[ORCID: 0009-0004-5365-5147](https://orcid.org/0009-0004-5365-5147)

Annotatsiya. Mazkur maqolada korxonalarning barqaror rivojlanishi va raqobatbardoshligini ta'minlashda innovatsion faoliyatni samarali boshqarish masalalari atroflicha tahlil qilingan. Innovatsion faoliyat yuqori darajadagi noaniqlik, moliyaviy risklar hamda katta hajmdagi investitsiyalar bilan tavsiflanishi sababli, ushbu jarayonlarni boshqarishda ishonchli va tizimli axborot ta'minotiga ehtiyoj ortib bormoqda. Shu nuqtai nazardan, maqolada boshqaruv hisobi axborotining innovatsion faoliyatni rejalashtirish, tashkil etish, nazorat qilish va baholashdagi muhim o'rni ochib berilgan.

Maqolada boshqaruv hisobi axborotining mohiyati, funksiyalari hamda innovatsion loyihalarni tanlash va amalga oshirish jarayonidagi ahamiyati nazariy va amaliy jihatdan asoslab berilgan. Innovatsion qarorlar qabul qilishda xarajatlar va natijalarni taqqoslash, investitsiya samaradorligini aniqlash, risklarni moliyaviy baholash hamda resurslardan samarali foydalanishni ta'minlashda boshqaruv hisobi axborotining tutgan o'rni yoritilgan. Shuningdek, innovatsion loyihalar samaradorligini baholashda zamonaviy boshqaruv hisobi usullari — faoliyatga asoslangan xarajatlar hisobi, maqsadli tannarx, mahsulotning hayotiy sikli xarajatlari tahlili va byudjetlashtirish mexanizmlaridan foydalanish masalalari keng yoritilgan.

Kalit so'zlar: innovatsion faoliyat, innovatsiyalarni boshqarish, boshqaruv hisobi, boshqaruv hisobi axboroti, innovatsion loyihalar, boshqaruv qarorlarini qabul qilish, xarajatlar tahlili, investitsiya samaradorligi, risklarni boshqarish, strategik boshqaruv, byudjetlashtirish, mahsulotning hayotiy sikli.

Abstract. This article provides a comprehensive analysis of issues related to the effective management of innovation activities in ensuring the sustainable development and competitiveness of enterprises. Since innovation activities are characterized by a high level of uncertainty, financial risks, and significant investment volumes, there is an increasing need for reliable and systematic information support in managing these processes. From this perspective, the article reveals the important role of management accounting information in planning, organizing, controlling, and evaluating innovation activities.

The essence and functions of management accounting information, as well as its significance in the selection and implementation of innovative projects, are substantiated from both theoretical and practical viewpoints. The role of management accounting information in innovation-related decision-making is highlighted, including cost-benefit comparison, assessment of investment efficiency, financial evaluation of risks, and ensuring efficient use of resources. In addition, the article extensively discusses the application of modern management accounting methods in evaluating the effectiveness of innovative projects, such as activity-based costing, target costing, product life cycle cost analysis, and budgeting mechanisms.

Key words: innovation activity, innovation management, management accounting, management accounting information, innovative projects, managerial decision-making, cost analysis, investment efficiency, risk management, strategic management, budgeting, product life cycle.

Аннотация. В статье всесторонне проанализированы вопросы эффективного управления инновационной деятельностью в обеспечении устойчивого развития и конкурентоспособности предприятий. Поскольку инновационная деятельность характеризуется высоким уровнем неопределённости, финансовыми рисками и значительными объёмами инвестиций, возрастает потребность в надёжном и системном информационном обеспечении управления данными процессами. В этой связи в статье раскрыта ключевая роль информации управленческого учёта в планировании, организации, контроле и оценке инновационной деятельности.

Теоретически и практически обоснованы сущность и функции управленческого учёта, а также его значение в процессе отбора и реализации инновационных проектов. Освещена роль информации управленческого учёта при принятии инновационных решений, включая сопоставление затрат и результатов, определение эффективности инвестиций, финансовую оценку рисков и обеспечение рационального использования ресурсов. Особое внимание уделено применению современных методов управленческого учёта при оценке эффективности инновационных проектов, таких как учёт затрат по видам деятельности, целевое калькулирование, анализ затрат жизненного цикла продукции и механизмы бюджетирования.

Ключевые слова: инновационная деятельность, управление инновациями, управленческий учёт, информация управленческого учёта, инновационные проекты, принятие управленческих решений, анализ затрат, эффективность инвестиций, управление рисками, стратегическое управление, бюджетирование, жизненный цикл продукции.

KIRISH

Globallashuv jarayonida kuchli raqobat barcha sohalarda yangilikka undaydi. Fan va texnologiyalar sohasidagi eng so'nggi yutuqlar, kashfiyotlar, yangiliklar hamda ilmiy-texnik ishlanmalarning ishlab chiqilishi va ularning xizmat ko'rsatish sohasiga jadal kirib borishi iqtisodiy o'sish va raqobatbardoshlikni doimiy ravishda ta'minlaydi.

Mamlakatimizda so'nggi yillarda fan va texnologiyalar, ilmiy hamda innovatsion faoliyatni rivojlantirish sohasiga alohida e'tibor qaratib kelinmoqda. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh. M. Mirziyoyevning 2021-yil 1-apreldagi "Ilmiy va innovatsion faoliyatni rivojlantirish bo'yicha davlat boshqaruvi tizimini takomillashtirish to'g'risida"gi [1] Farmoniga muvofiq, Innovatsion rivojlanish vazirligi huzuridagi Innovatsion ishlanmalarni joriy etish ilmiy-amaliy markazi negizida davlat muassasasi shaklidagi "Innovatsiyalarni joriy qilish va texnologiyalar transferining milliy ofisi" (qisqacha – Innovatsiyalar milliy ofisi) tashkil etildi.

Iqtisodiyotning real sektori va ijtimoiy soha ehtiyojlaridan kelib chiqib, ilmiy faoliyat natijalari, innovatsion mahsulotlar va xizmatlar, jumladan, yangi qurilmalar, materiallar hamda texnologiyalarni yaratish, joriy etish, ko'paytirish va ularni tijoratlashtirish; tijoratlashtirish imkoniyatiga ega ishlanmalarni tanlash, baholash va joriy etishda faol ishtirok etish; ularni tijoratlashtirish uchun investitsiyalarni jalb qilish; ushbu yo'nalishda forumlar, xalqaro yarmarka va ko'rgazmalar o'tkazish; ilmiy, loyiha-konstruktorlik va texnologik tashkilotlarning ishlab chiqarish tashkilotlari bilan ilmiy va innovatsion sohada izchil hamkorligini rivojlantirish Innovatsiyalar milliy ofisining asosiy vazifalari va faoliyat yo'nalishlari etib belgilandi.

Zamonaviy iqtisodiyot sharoitida korxonalarning raqobatbardoshligini oshirish va barqaror rivojlanishini ta'minlashda innovatsion faoliyat muhim omil hisoblanadi. Innovatsion g'oyalar va loyihalarni joriy etish orqali korxonalar yangi bozorlarni egallash, mahsulot va xizmatlar sifatini oshirish hamda ishlab chiqarish jarayonlarini takomillashtirish imkoniyatiga ega bo'ladi. Shu bilan birga, innovatsion loyihalar ko'pincha yuqori darajadagi noaniqlik, moliyaviy risklar va katta hajmdagi investitsiyalarni talab etadi, bu esa risklarni boshqarish va strategik rejalashtirishni dolzarb masalaga aylantiradi.

Bunday murakkab sharoitda korxona rahbariyatiga qarorlar qabul qilishda yordam beradigan ishonchli axborot manbai sifatida boshqaruv hisobi va uning asosiy elementi bo'lgan boshqaruv hisobi axboroti muhim ahamiyat kasb etadi. Boshqaruv hisobi axboroti rahbariyatni boshqaruv qarorlarini qabul qilish, xarajatlarni tahlil qilish, resurslardan samarali foydalanish hamda investitsiya samaradorligini baholash imkoniyati bilan ta'minlaydi. Shu tariqa, innovatsion loyihalarni rejalashtirish va amalga oshirishda boshqaruv hisobi axboroti korxona faoliyatining moliyaviy va strategik barqarorligini ta'minlovchi asosiy vosita sifatida namoyon bo'ladi.

Bugungi kunda korxonalar innovatsion faoliyatni boshqarishda strategik boshqaruv, byudjetlashtirish, maqsadli xarajatlarni hisoblash (target costing) hamda faoliyatga asoslangan xarajatlar hisobi (ABC costing) ni o'z ichiga olgan zamonaviy boshqaruv hisobi usullaridan foydalanmoqda. Ushbu usullar xarajatlarni tahlil qilish, moliyaviy natijalarni prognozlash va investitsiya samaradorligini oshirish imkonini beradi. Shu bilan birga, boshqaruv hisobi axboroti korxonalarga innovatsion loyihalarni tanlash va amalga oshirish jarayonida yuzaga keladigan risklarni oldindan aniqlash va samarali boshqarish imkonini yaratadi.

Mazkur maqolada innovatsion faoliyatni boshqarishda boshqaruv hisobi axborotining nazariy asoslari va amaliy ahamiyati yoritilib, uning innovatsion qarorlar qabul qilishdagi o'rni va roli tahlil qilinadi. Tadqiqot natijalari

korxonalarda innovatsion faoliyatni samarali tashkil etishda boshqaruv hisobi axborotidan foydalanish bo'yicha ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqishga xizmat qiladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Innovatsion faoliyatni boshqarish va boshqaruv hisobi axborotining roli sohasida xalqaro hamda milliy miqyosda keng ko'lamli tadqiqotlar olib borilgan. Xalqaro miqyosda Kaplan va Norton (1996) tomonidan ishlab chiqilgan "Balanced Scorecard" konsepsiyasi [2] innovatsion faoliyatni baholashda moliyaviy va moliyaviy bo'lmagan indikatorlarni integratsiyalash orqali boshqaruv qarorlarini qabul qilishda boshqaruv hisobi axborotining muhim ahamiyatga ega ekanligini ko'rsatadi. Shuningdek, Anthony R.N. (2003) boshqaruv hisobi tizimi korxona strategiyasini amalga oshirish va innovatsion loyihalarni boshqarishda asosiy vosita ekanligini [3] ta'kidlaydi.

Milliy tadqiqotlar doirasida O'zbekiston olimlari innovatsion faoliyatni boshqarishda boshqaruv hisobi axborotining strategik ahamiyatini o'rganib, uning loyihalar samaradorligini oshirish, xarajatlarni tahlil qilish va risklarni boshqarishdagi rolini yoritib bergan. Jumladan, To'raqulov (2021) boshqaruv hisobi axboroti orqali korxonalarda innovatsion strategiyalarni ishlab chiqish va amalga oshirish mumkinligini [4] ta'kidlaydi. Sattarov va Hamidov (2022) esa innovatsion loyihalarni moliyaviy baholashda faoliyatga asoslangan xarajatlarni hisobi (ABC costing) hamda hayotiy sikl xarajatlari tahlili (Life Cycle Costing) usullarini qo'llash samaradorligini [5] tahlil qilgan.

Shuningdek, innovatsion loyihalar va boshqaruv hisobi axboroti o'rtasidagi bog'liqlikni iqtisodiy samaradorlik, investitsiya samaradorligi va risklarni baholash nuqtai nazaridan o'rganuvchi tadqiqotlar ham mavjud. Xususan, Horngren va boshqalar (2014) boshqaruv hisobi ma'lumotlaridan innovatsion loyihalarning xarajatlari va natijalarini prognozlash, byudjetlashtirish hamda strategik qarorlar qabul qilish jarayonlarida foydalanish mumkinligini [6] ko'rsatib bergan.

O'zbekiston sharoitida davlatning normativ-huquqiy bazasi, jumladan, "Innovatsion faoliyat to'g'risida"gi Qonun (2020) [7] hamda Prezident farmonlari innovatsion loyihalarni qo'llab-quvvatlash mexanizmlarini belgilab beradi. Mazkur hujjatlar boshqaruv hisobi axborotini integratsiyalash va korxona rahbariyatini strategik qarorlar qabul qilish uchun zarur bo'lgan ishonchli axborot bilan ta'minlash imkonini yaratadi.

Tahlil natijalariga ko'ra, adabiyotlarda innovatsion faoliyatni boshqarish va boshqaruv hisobi axboroti o'rtasidagi uzviy bog'liqlik alohida ta'kidlanadi. Shuningdek, innovatsion loyihalarni tanlash, resurslardan samarali foydalanish va moliyaviy risklarni oldindan baholash jarayonlarida boshqaruv hisobi axborotining strategik ahamiyati ko'rsatib beriladi. Shu bilan birga, milliy kontekstda olib borilgan tadqiqotlar innovatsion faoliyatni huquqiy va iqtisodiy jihatdan qo'llab-quvvatlash hamda korxonalarining ichki boshqaruv tizimini takomillashtirish masalalariga alohida urg'u beradi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqotda innovatsion faoliyatni boshqarishda boshqaruv hisobi axborotining ahamiyatini aniqlash va tahlil qilish maqsadida bir nechta tadqiqot usullaridan foydalanildi. Tadqiqotning birinchi bosqichi ilmiy adabiyotlar hamda normativ-huquqiy hujjatlarni tahlil qilishga asoslandi. Ushbu bosqichda innovatsion faoliyat, boshqaruv hisobi va boshqaruv hisobi axborotining mohiyati, funksiyalari hamda innovatsion loyihalarni boshqarishdagi roli o'rganildi.

Shuningdek, O'zbekiston Respublikasining "Innovatsion faoliyat to'g'risida"gi Qonuni hamda Prezident farmonlari tahlil qilinib, innovatsion faoliyatni boshqarish jarayonida boshqaruv hisobi axboroti va qonuniy mexanizmlar o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik aniqlab berildi.

Tadqiqotning amaliy qismi korxonalarda mavjud bo'lgan ma'lumotlarni tahlil qilishga asoslandi. Bu jarayonda innovatsion loyihalarning xarajatlari va natijalari, resurslardan foydalanish samaradorligi hamda moliyaviy natijalar baholandi. Shu bilan birga, korxona rahbariyatining boshqaruv hisobi axborotidan foydalanish tajribasi so'rovnoma va ekspert baholashlari orqali o'rganildi.

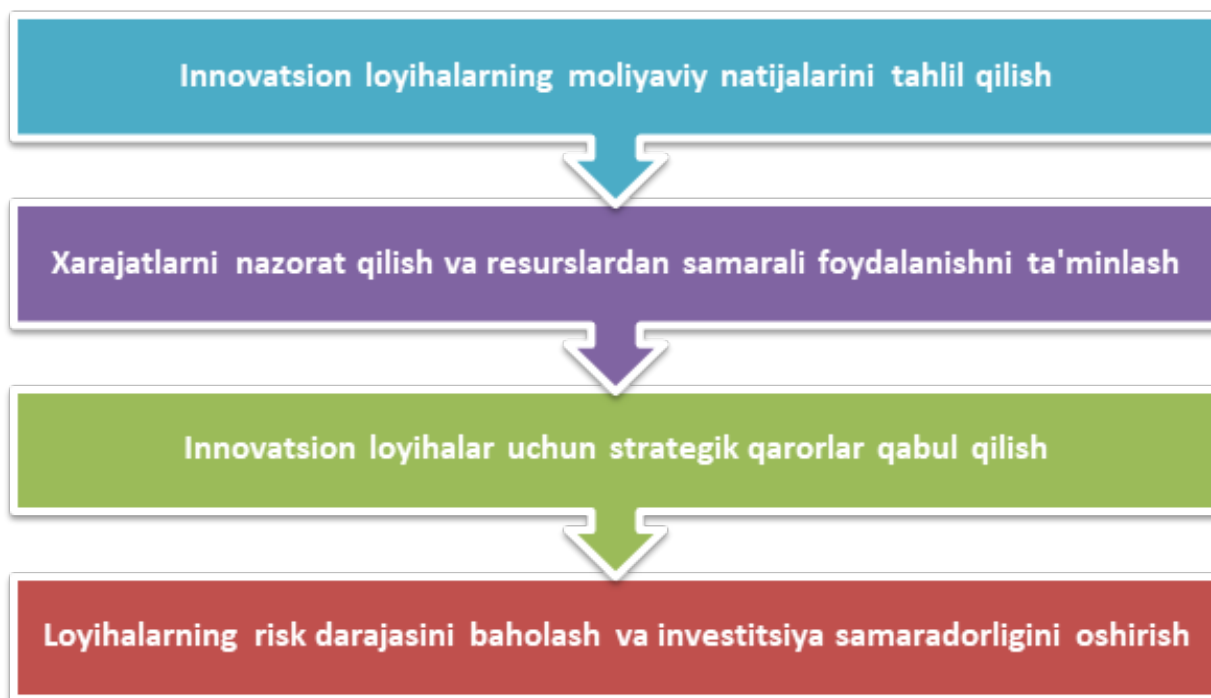
Bundan tashqari, tadqiqot doirasida innovatsion loyihalarni boshqarishda boshqaruv hisobi axborotining samaradorligi milliy va xalqaro tajriba bilan solishtirildi. Loyihalarning moliyaviy natijalarini prognozlash va investitsiya samaradorligini baholash maqsadida modellash usullaridan foydalanildi.

Natijada, tadqiqot metodologiyasi boshqaruv hisobi axborotidan tizimli foydalanish innovatsion loyihalarni tanlash, resurslardan samarali foydalanish, xarajatlarni nazorat qilish hamda strategik qarorlar qabul qilish jarayonlarini sezilarli darajada samaraliroq amalga oshirish imkonini berishini ko'rsatdi. Shu bilan birga, taklif etilgan metodologik yondashuv O'zbekiston Respublikasining normativ-huquqiy bazasiga moslashtirilgan holda innovatsion faoliyatni boshqarishning ilmiy asoslarini shakllantirishga xizmat qiladi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Innovatsion faoliyat korxonalarda yangi mahsulot, xizmat yoki jarayonlarni yaratish va joriy etish jarayonidir. Ushbu jarayon samarali boshqarilmasa, loyihalar moliyaviy va resurs jihatdan zarar ko'rish mumkin. Shu nuqtai nazardan, boshqaruv hisobi axboroti korxona rahbariyatiga quyidagi imkoniyatlarni beradi:

1-rasm. Innovatsion faoliyatni boshqarishda boshqaruv hisobi axborotlarining imkoniyatlari

Boshqaruv hisobi axboroti korxona ichki hisobotlaridan olingan ma'lumotlarga asoslanadi va bu ma'lumotlar asosida qarorlar qabul qilinadi. Shu bilan birga, u normativ-huquqiy bazaga moslashtirilgan bo'lib, O'zbekiston Respublikasining "Innovatsion faoliyat to'g'risida"gi Qonuni kabi hujjatlar bilan uyg'un ishlaydi.

Boshqaruv hisobi axboroti quyidagi asosiy yo'nalishlarda qo'llaniladi 1-jadval.

2-jadval. Innovatsion faoliyatni boshqarishda boshqaruv hisobining qo'llanilish yo'nalishlari

Moliyaviy baholash va investitsiyalarni rejalashtirish	Innovatsion loyihalarni amalga oshirishda korxona rahbariyati ROI, NPV kabi moliyaviy ko'rsatkichlarni boshqaruv hisobi ma'lumotlariga tayangan holda tahlil qiladi. Bu jarayon loyihalarning samaradorligini baholash va eng foydali loyihalarni tanlash imkonini beradi
Resurslarni boshqarish va xarajatlarni nazorat qilish	Faoliyatga asoslangan xarajatlar tizimi (ABC-costing) yordamida korxona rahbariyati resurslardan samarali foydalanishni ta'minlaydi. Masalan, ishlab chiqarish, sinov va marketing xarajatlari boshqaruv hisobi ma'lumotlari yordamida tahlil qilinadi va optimallashtiriladi
Strategik qarorlar qabul qilish	Boshqaruv hisobi axboroti korxona strategiyasini shakllantirish va amalga oshirishda ishlatiladi. Innovatsion loyihalar bo'yicha qarorlar ma'lumotga asoslangan holda qabul qilinadi, bu esa xatoliklarni kamaytiradi va raqobatbardoshlikni oshiradi
Risklarni baholash	Innovatsion loyihalarning muvaffaqiyatini oldindan prognozlash va risklarni kamaytirish boshqaruv hisobi axboroti yordamida amalga oshiriladi. Ekspert baholari va moliyaviy tahlillar asosida risk indeksi aniqlanadi, bu esa sarmoya va resurslarni maqbul yo'nalishga yo'naltirish imkonini beradi

Yuqoridagi jadvallar shuni bildiradiki, innovatsion faoliyat strategiyasini to'g'ri rejalashtirish va uning samaradorligini baholashda boshqaruv hisobi asosiy rol o'ynaydi, bu esa ularning integratsiyalashuvi ahamiyatini oshiradi.

2-rasm. Innovatsion faoliyat va boshqaruv hisobi axborotini integratsiya qilish modeli

Umuman olganda, innovatsion faoliyatni boshqarish innovatsion menejment fani doirasida o'rganiladi va uni boshqaruv hisobi bilan bog'lab tahlil qilganda, innovatsion menejment va boshqaruv hisobi fanlarining uzviy integratsiyalashuvi zarurligi aniq namoyon bo'ladi. Aslida, 3-jadvalda keltirilgan model innovatsion menejment va boshqaruv hisobi fanlari o'rtasidagi integratsiyalashuv modeli deb atalishi mumkin.

Innovatsion qarorlarni qabul qilishda boshqaruv hisobi axborotlarining roli haqida gapiradigan bo'lsak, ularni quyidagicha ta'riflash mumkin:

1. Xarajatlar va natijalarni taqqoslash. Innovatsion loyihalarni amalga oshirish jarayonida korxona cheklangan resurslardan foydalanadi. Boshqaruv hisobi axboroti loyihaning xarajatlari va kutilayotgan natijalarni tizimli ravishda hisoblash imkonini beradi. Bu esa rahbarlarga turli loyihalarni solishtirish va eng optimal variantni tanlash imkoniyatini yaratadi. Masalan, yangi texnologiyani joriy qilish xarajatlari va undan kutilayotgan foyda ko'rsatkichlari boshqaruv hisobi yordamida aniq raqamlar orqali baholanadi.

2. Investitsiya samaradorligini aniqlash. Innovatsion loyihalar ko'pincha katta moliyaviy sarmoya talab qiladi. Boshqaruv hisobi yordamida investitsiya samaradorligini o'lchash uchun moliyaviy ko'rsatkichlar – ROI (Return on Investment), NPV (Net Present Value), IRR (Internal Rate of Return) – hisoblanadi. Bu ko'rsatkichlar rahbarlarga investitsiyaning foydali yoki yo'qligini oldindan baholash imkonini beradi va loyihaning iqtisodiy samaradorligini ko'rsatadi.

3. Risklarni moliyaviy baholash. Innovatsion qarorlar yuqori noaniqlik va moliyaviy xavf bilan bog'liq bo'ladi. Boshqaruv hisobi loyihaning moliyaviy risklarini aniqlash, ularni raqamlar orqali ifodalash va ehtiyot choralarini rejalashtirish imkonini beradi. Bu esa korxonaga loyihani amalga oshirish yoki rad etish bo'yicha asosli qaror qabul qilish imkonini yaratadi.

4. Resurslardan samarali foydalanishni ta'minlash. Innovatsion loyihalar resurslarni – moliya, ishchi kuchi, vaqt va texnologiyalarni – talab qiladi. Boshqaruv hisobi axboroti yordamida resurslar optimal taqsimlanadi, xarajatlar nazorat qilinadi va samaradorlik oshiriladi. Shu tariqa, korxona innovatsion loyihalarni minimal xarajat bilan maksimal foyda olish maqsadida amalga oshiradi.

So'nggi yillarda O'zbekistonda sezilarli iqtisodiy va ijtimoiy islohotlar amalga oshirilmoqda. O'zbekiston innovatsion ko'rsatkichlarida muvaffaqiyatga erishib, bu Global Innovatsiyalar Indeksi (GII) reytingida o'z aksini topdi.

Global innovatsiyalar indeksi (GII) Jahon Intellectual Mulk Tashkiloti tomonidan e'lon qilingan yillik hisobot bo'lib, u mamlakatlarni innovatsion ko'rsatkichlari asosida reyting qiladi. GII institutlar, inson kapitali va tadqiqotlar, infratuzilma, bozor va biznesning murakkabligi, bilim va texnologiya natijalari, ijodiy natijalar kabi turli omillarni hisobga olgan holda dunyo mamlakatlaridagi innovatsion landshaftning keng qamrovli ko'rinishini taqdim etadi.

2022-yilgi hisobotga ko'ra, 131 ta davlatlar uchun 81 ta batafsil o'lchov mezonlari hisoblab chiqilib, GII iqtisodiyotlarning innovatsion samaradorligini baholovchi yetakchi ko'rsatkichlardan biriga aylandi. Hozirgi

kunda, GII siyosatchilar, investorlar va boshqa manfaatdor tomonlar uchun yillik innovatsion taraqqiyotni baholash imkonini beradigan muhim qiyosiy vositalardan biriga aylandi.

2022-yilning 29-sentyabr kuni "Global innovatsiyalar" indeksining 2022-yilgi hisoboti e'lon qilindi. O'zbekiston 2015-yilda 141 ta davlat orasidan 122-o'rinni egallagan bo'lsa, 2022-yilda 131 ta davlat orasida 40 pog'onaga yuqorilab, 82-o'rinni egalladi hamda Markaziy Osiyoning yetakchisiga aylandi va Markaziy va Janubiy Osiyo mamlakatlari orasida Hindiston va Erondan keyin 3-o'rinni egalladi.

Ushbu natijaga erishishda so'nggi yillarda mamlakatimizda ilm-fan va innovatsiyalar sohasida olib borilayotgan keng ko'lamli islohotlar hamda Davlatimiz rahbarining soha rivojiga alohida e'tibor qaratganlari alohida e'tiborga sazovor.

4-jadval. O'zbekiston Respublikasi Global innovatsiyalar indeksida¹

T/r	Komponentlar	2015		2022		O'zgarish (↓↑)
		Baho	O'rin	Baho	O'rin	
1.	Institutlar sifati	49,0	106	57,3	63	↑43
2.	Inson kapitali va ilmiy-tadqiqotlar faoliyati	27,0	76	30,8	65	↑11
3.	Infratuzilma	29,0	101	41,7	74	↑27
4.	Bozor rivojlanishi	44,4	85	39,9	60	↑25
5.	Biznesni rivojlantirish	20,0	138	25,3	74	↑64
6.	Fan va texnologiyalar	27,2	61	17,9	80	↓19
7.	Ijodiy mahsulotlar	8,5	138	7,7	102	↑36

5-jadval. MDH mamlakatlari reytingi²

T/r	Mamlakat	2015 y.		2022 y.		Bahodagi o'zgarish	O'rindagi o'zgarish
1	Rossiya	39,32	48	34,3	47	↓5.02	↑1
2	Moldova	40,53	44	31,1	56	↓7.42	↓12
3	Belarus	38,23	53	27,5	77	↓10.73	↓24
4	Armaniston	37,31	61	26,6	80	↓10.71	↓19
5	O'zbekiston	25.89	122	25.3	82	↓0.59	↑40
6	Qozog'iston	31,25	82	24,7	83	↓6.55	↓1
7	Ozarbayjon	30,10	93	21,5	93	↓8.6	-
8	Qirg'iziston	27,96	109	21,1	94	↓6.86	↑15
9	Tojikiston	27,46	114	18,8	104	↓8.66	↑10

6-jadval. Global innovatsion indeksning 2022-yil hisobotidagi indikatorlari ro'yxati³

№	Indikator nomi	2020-y. o'rin	2021-y. o'rin	Farqi
1.	Biznesni qo'llab quvvatlash siyosati	-	22	▲22
2.	O'quvchi va o'qituvchilar o'rtasidagi nisbat, o'rta ta'lim	37	37	0
3.	Ilm-fan va muxandislik sohasida bitiruvchilar	7	6	▲1
4.	Elektron hukumat xizmatlari	46	46	0
5.	Kapitalni yalpi tarzda to'plash	7	6	▲1
6.	Mahalliy sanoatning xilma-xilligi	22	37	▼15
7.	Universitetlar va sohalar o'rtasidagi ilmiy hamkorlik	-	29	▲29
8.	Klasterni rivojlanish holati	-	27	▲27
9.	Kelib chiqishi bo'yicha foydali model ilovasi	22	18	▲4
10.	Mehnat unumdorligining o'sish sur'ati	8	7	▲1

1 <https://innovation.gov.uz/info/global-innovatsion-indeks>

2 <https://innovation.gov.uz/info/global-innovatsion-indeks>

3 <https://innovation.gov.uz/info/global-innovatsion-indeks>

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, boshqaruv hisobi axboroti innovatsion loyihalarni tanlash va baholashda muhim vosita hisoblanadi. ROI, NPV, xarajat/mahsulot birligi va risk indeksi kabi ko'rsatkichlar asosida rahbariyat loyihaning moliyaviy samaradorligi va xavf darajasini aniq baholash imkoniyatiga ega bo'ladi.

Resurslardan samarali foydalanish va xarajatlarni nazorat qilish boshqaruv hisobi axboroti yordamida ta'minlanadi. Faoliyatga asoslangan xarajatlarni tahlili (ABC costing) korxonalarda ishlab chiqarish va marketing xarajatlarini optimallashtirish imkonini beradi.

Investitsiya samaradorligini oshirish va risklarni kamaytirish ham boshqaruv hisobi axborotidan foydalanish orqali amalga oshiriladi. Amaliy tahlil natijalari shuni ko'rsatadiki, past risk va yuqori NPV ko'rsatkichiga ega loyihalarni tanlash korxona muvaffaqiyati uchun muhim ahamiyat kasb etadi.

Strategik qarorlarni ma'lumotlarga asoslangan holda qabul qilish korxona raqobatbardoshligini oshirishda muhim vosita bo'lib xizmat qiladi. Boshqaruv hisobi axboroti rahbariyatga innovatsion strategiyani shakllantirish va uni amalga oshirish jarayonida zarur bo'lgan yetarli va ishonchli ma'lumotlarni taqdim etadi.

Umuman olganda, boshqaruv hisobi axboroti innovatsion faoliyatni boshqarishning strategik va operativ asosi bo'lib, korxona ichki resurslarini optimal taqsimlash hamda innovatsion loyihalarni muvaffaqiyatli amalga oshirish imkonini beradi.

Yuqoridagi tahlillardan kelib chiqib, quyidagi takliflar ilgari suriladi:

Birinchidan, boshqaruv hisobi tizimini takomillashtirish. Korxonalarda innovatsion loyihalarni baholash va monitoring qilish uchun boshqaruv hisobi tizimi integratsiyalashgan va real vaqt rejimida ishlaydigan bo'lishi lozim. Bu qarorlar qabul qilish jarayonini tezlashtiradi va xatoliklar ehtimolini kamaytiradi.

Ikkinchidan, moliyaviy va strategik ko'rsatkichlarni joriy etish. ROI, NPV, xarajat/mahsulot birligi va risk indeksi kabi ko'rsatkichlarni tizimli ravishda hisoblash va tahlil qilish tavsiya etiladi. Ushbu ko'rsatkichlar innovatsion loyihalarning samaradorligini aniq baholash imkonini beradi.

Uchinchidan, resurslar va xarajatlarni optimallashtirish. Faoliyatga asoslangan xarajatlarni tahlili asosida marketing, ishlab chiqarish hamda sinov-test jarayonlarida resurslardan foydalanish samaradorligini oshirish maqsadga muvofiqdir.

To'rtinchidan, normativ-huquqiy me'yorlarga moslashtirish. Innovatsion faoliyatni boshqarishda boshqaruv hisobi axboroti tizimi O'zbekiston Respublikasi qonunlari va Prezident farmonlariga moslashtirilishi zarur. Bu korxonalarga innovatsion loyihalarni moliyaviy va strategik jihatdan samarali qo'llab-quvvatlash imkonini beradi.

Beshinchidan, xodimlar malakasini oshirish. Boshqaruv hisobi axborotidan samarali foydalanish uchun xodimlar va rahbariyatning moliyaviy tahlil hamda innovatsion boshqaruv sohasidagi malakasini muntazam oshirib borish muhim hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 1-apreldagi PF-6198-son "Ilmiy va innovatsion faoliyatni rivojlantirish bo'yicha davlat boshqaruvi tizimini takomillashtirish to'g'risida"gi Farmoni. <https://lex.uz/docs/-5352267>
2. Kaplan R., Norton D. The Balanced Scorecard: Translating Strategy into Action. – Boston: Harvard Business School Press, 1996.
3. Anthony R.N. Pioneering Thinker in Management Accounting. – September 2011, Vol. 25, No. 3, pp. 593-602. DOI: 10.2308/acch-50025.
4. To'raqulov A.A. Boshqaruv hisobi (takomillashtirilgan nashr). Toshkent, 2009. (Bozor iqtisodiyoti sharoitiga moslashtirilgan).
5. Hamidov B. Boshqaruv hisobida qaror qabul qilish. Toshkent, 2014. (Strategik va operativ qarorlar uchun hisob axborotidan foydalanish).
6. Sattarov A. Xarajatlarni hisobi va boshqaruv. Toshkent, 2010. (Xarajatlarni tasniflash, nazorat qilish va tahlil qilishga bag'ishlangan).
7. Horngren C.T., Datar S.M., Rajan M.V. Cost Accounting: A Managerial Emphasis. First edition: 1962 (C. T. Horngren).
8. O'zbekiston Respublikasining "Innovatsion faoliyat to'g'risida"gi Qonuni. O'RQ-630-son, 2020-yil 24-iyul. <https://lex.uz/docs/-4910391>
9. Taniyev A. Innovatsion iqtisodiyot. Darslik. Samarqand, 2020.
10. Xamdamova G., Astanakulov O., Matchanov A. Innovatsion menejment. Darslik. Toshkent, 2018.
- Internet manbalar
11. www.lex.uz
12. www.stat.uz
13. www.mf.uz
14. www.norma.uz
15. www.innovation.gov.uz

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 12

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
